

DREPTUL

LEGISLAȚIUNE—DOCTRINA—JURISPRUDENȚA—ECONOMIE POLITICĂ

APARE ODATA PE SĂPTĂMÂNĂ SUB CONDUCEREA D-ler

C. G. DISSESCU

V. ATHANASOVICI, PAUL NEGULESCU, DEM. NEGULESCU, ALEX. CEEBAN, G. MEITANI,
N. POLIZU-MICȘUNEȘTI, C. HAGI-THEODORAKY

SILIU RĂDULESCU
SECRETAR DE REDACȚIE

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA
3, STRADELA SF. SPIRIDON, 3

B. P. RĂDULESCU
REDACTOR-ADMINISTRATOR

Excepția „Non adimpleti contractus” în viitorul cod civil al României mari

Vânzarea cuprinzând obligații sinalagmatice din partea vânzătorului și a cumpărătorului, fiecare parte trebuie să-și îndeplinească obligația sa. De aceea, art. 1322 din codul civil actual, împrumutat dela Pothier, scutește pe vânzător de obligația predării lucrului, cât timp cumpărătorul, care nu are termen, nu plătește prețul. Și *vice-versa*, cumpărătorul nu este obligat a plăti prețul cât timp vânzătorul nu-i predă lucrul vândut.

Faptul de a cere lucrul, fără a plăti prețul, este contrar nu numai echității, dar și moralei. De aceea, un părinte al bisericii latine, Tertulian, zicea foarte bine în această privință:

„*Ineptum est pretium non exhibere, manum ad merces mittere*”.

Domat zicea, de asemenea:

„Si l'acheteur ne paye au terme, et que le vendeur n'ait pas encore fait la délivrance, il peut retenir la chose vendue par forme de gage jusqu'au paiement”.

O veche maximă romană, citată de Gasca ¹⁾, exprimă aceeași idee în mod lapidar, zicând:

„*Inadimplenti non est adimplendum*”.

Dispoziția art. 1322 din codul civil este cât se poate de echitabilă, căci ar fi nedrept ca, într'un contract sinalagmatic, precum este vânzarea, una din părți să ceară îndeplinirea

obligației celeilalte, fără a-și îndeplini ea însăși obligația sa corelativă, care rezultă din același contract.

Facultatea conferită vânzătorului de a reține lucrul vândut *quodam pignoris jure*, până la plata prețului, se numește *drept de retenție* (*Zurück-behaltungsrecht* după denumirea germană).

Unii autori admit și astăzi ideea de gaj, iar alții o contestă.

Acest drept se exercită prin excepția așa zisă *non adimpleti contractus*.

Ce este această faimoasă excepție, pe care nici textele dreptului roman, nici textele codului actual n'o prevăd anume, ci o presupun numai, și pe care noi o propunem a fi înscrisă în viitorul cod civil al României mari? Ea este un fel de excepție de dol, care se rezumă într'un drept de retenție, deși ea nu este numai o aplicare a acestui drept.

Aceasta provine din împrejurarea că, în contractele sinalagmatice, obligațiile reciproce și corelative trebuie să se execute în mod simultan, *zug um zug* (*trait pour trait* sau *donnant donnant*), după expresia germană ²⁾; căci echitatea nu permite ca una din părți să-și execute obligația sa, cât timp celaltă parte nu-și execută pe a ei. Ambele părți sunt deci în drept a cere executarea simultanee a obligațiilor respective, întrucât nici una n'a urmat credința celeilalte.

Cujacius zicea foarte bine, în această privință.

„*Venditor qui pretium petit, offerre debet rem, ut ex diverso, emptor qui rem petit, offerre debet pretium*”.

1) Gasca, *Traitato della compravendita*, II, qui, p. 140,

(2) Vezi Unger, *System des österreichischen allgemeinen Privatrechts*, II, § 124, p. 499, nota 17; Planiol II, 949, etc.

Aceasta lasă însă a se presupune că reclamantul, care cel dintâi trebuie să-și îndeplinească obligația, n'are niciun termen, care să-i permită de a întârzia executarea ei (art. 1322 C. civil), căci dacă el ar avea un asemenea termen, se înțelege dela sine că el poate să urmărească ceea ce i se datorește, fără nici o obiecțiune din partea părții lui.

Excepția *non adimpleti contractus* își avea ființă la Romani, deși nici un text de lege nu vorbește de ea. Această excepție a fost extrasă de autori din legea 21, Cod, *De pactis*, 2.3: „*nisi ea quae placita sunt, ad implere, paratus sit*”¹⁾.

Această excepție există în dreptul francez și în cel italian, cât și în dreptul nostru, pentru că, în contractele sinalagmatice, ambele obligații nu sunt numai datorii conexe, ci fiecare din ele este cauza juridică a celeilalte. Iată cum se exprimă, în această privință, Bufnoir:

„Intr'un contract sinalagmatic, oricare ar fi, obligația fiecărei din părți are de cauză obligația celeilalte părți”²⁾.

Această celebră excepție poate fi formulată în termenii următori:

„In orice raport sinalagmatic, nici una din părți nu poate să ceară prestația ce i se datorește, decât atunci când și ea a executat-o sau oferă de a-și executat obligația sa”.

Prin această excepție, reclamantul nu poate cere decât executarea pură și simplă a contractului; el n'o poate întrebuița spre a constrânge pe adversarul său la modificarea acestui contract³⁾.

Partea care opune excepția *non adimpleti contractus* n'are nevoie să dovedească că reclamantul nu și-a executat obligația.

El trebuie să stabilească numai existența creanței sale, invocând clauzele contractului, și odată această dovadă făcută, reclamantului incumbă sarcina de a stabili liberarea sa⁴⁾.

1) Vezi asupra acestei excepții, Windscheid, *Lehrbuch des Pandektenrechts*, II, § 321; Arndts, *Lehrbuch der Pandekten*, § 234, p. 379 (ed. a 6-a); Dernburg, *Pandekten t.* II, § 21, p. 60 (ed. a 7-a) și § 278, p. 484 urm., ed. a 8-a din 1912, revăzută de Paul Sokolowski, etc.

2) Bufnoir, *Propriété et contrat*, p. 530.

3) Vezi Saleilles, *Du refus de paiement pour l'inexécution du contrat*, No. 23, p. 34.

4) Vezi Dernburg, *op. cit.*, II, § 278, p. 584 (ed. Sokolowski); Baron (prof. la Berna), *Pandekten*, II, § 215, p. 358 (ed. a 6-a, 1887), Cpr. art. 960 din codul civil saxon dela 1863, (*das bürgerliche Gesetzbuch für das Königsreich Sachsen*), etc.

Excepția *non adimpleti contractus*, de care am vorbit mai sus, este admisă în termeni expresi de unele legiuri străine, de exemplu: de codul actual german (art. 273 § 1, 320 urm.,⁵⁾, de codul saxon dela 1863, astăzi abrogat (art. 859, 860, 863), de codul federal al obligațiilor din Elveția (art. 95), de codul general al bunurilor pentru regatul Munte-negro, de codul civil japonez dela 28 Aprilie 1896 (art. 533), etc.

În codul Calimach găsim, în această privință, următoarele dispoziții, împrumutate dela art. 1052 și 1062 din codul austriac:

Art. 1409 C. Calimach. — „Acel ce voește să ceară trădarea lucrului, trebuie mai întâi să-și îndeplinească datoria sa, sau să fie gata a o împlini.

Art. 1424 C. Calimach. — Cumpărătorul este dator să primească lucrul îndată și să plătească tot odată și prețul lui în bani, căci într'alt chip poate vânzătorul să oprească lucrul”.

Pentru a se curma orice discuție, propunem de a se înscrie în viitorul cod civil al României mari, următorul text:

„Intr'un contract sinalagmatic sau bilateral, una din părți poate să refuze executarea obligației sale, până când cealaltă parte va oferi de a executa pe a sa, dacă această din urmă este exigibilă”.

Cu un asemenea text, excepția *non adimpleti contractus* nu va mai da loc la nici o dificultate, după cum a dat loc în Franța, unde jurisprudența pare s'o ignoreze⁶⁾.

Iasi, Mai 1919.

D. ALEXANDRESCO

O controversă în materie de drept maritim

Una dintre chestiunile controversate în materie de drept maritim, ce a provocat aprige discuțiuni între specialiști atât în Franța cât și în Italia, e aceea dacă căpitanul este și mandatarul încărcătorilor vasului. Din această cauză un autor modern o numește „la question célèbre”¹⁾.

La noi s'a născut o polemică în jurul acestei probleme cu ocazia publicării unei decizii a Curții de

5) Vezi în privința dreptului german actual, Dernburg, *Das bürgerliche Recht des deutschen Reichs und Preussen*, I, p. 202 urm., iar în privința dreptului anterior, vezi Fr. André, *Die Einrede des nicht erfüllten Vertrages, im heutigen gemeinen Recht* (Leipzig, 1880).

6) Vezi D. P. 1898. 1. p. 289.

1) Ripert, *Droit maritime*. T. I, No. 709 p. 566.

Apel din Galați, din 16 Februarie 1916, care stabilește principiul că, „încărcătorul unui vas maritim este reprezentat prin căpitanul acelui vas, care se consideră a avea un mandat tăcut dela lege.”

Adnotatorul acestei decizii, d-l avocat Portocală, susține ritos că acest principiu este astăzi câștigat ca o importantă cucerire a comerțului maritim și nimeni nu-l mai tăgăduiește¹⁾.

Distinsul comercialist d-l C. N. Toneanu, combătând această părere, ajunge la concluzia că nicăieri doctrina și jurisprudența nu au decis în acest sens²⁾.

Acel ce analizează în mod obiectiv această chestiune, își dă seama că ambii susținători a acestor teze deosebite, în dorința de a-și apăra părerile adoptate, cad în exagerări. În adevăr, nici în timpul nostru nu a încetat discuțiunea relativă la această problemă juridică, „sub judice lis est”, și păreri autorizate se ridică cu puternice argumente contra principiului stabilit de Curtea de Apel din Galați, adoptat și aiurea de o parte din doctrină și jurisprudență.

În Franța, părerea afirmativă este susținută de Levillain, Lyon Caen, Laurin și Ripert³⁾.

După unii, căpitanul este mandatarul încărcătorilor, în aceeași măsură în care e și al armatorilor. Reprezentant al lor relativ la conservarea și transportarea mărfurilor, căpitanul nu numai că poate, dar chiar trebuie, când un sinistru se ivește sau în orice alte împrejurări, să ia măsurile necesare pentru a salva încărcătura, și ceva mai mult, e obligat să îngrijească dacă împrejurările o permit, ca ea să ajungă la destinație.

După alții, căpitanul are un mandat din partea încărcătorilor, dar un mandat limitat, relativ numai la cele necesare pentru sosirea mărfurilor la destinație, la încărcare și descărcare, la înmagazinare, la plata taxelor către autorități, etc., cu un cuvânt deci, numai la transportul lor. Căpitanul poate face cheltuieli sau contracta angajamente obligatorii pentru încărcători: 1) printr'un sacrificiu voluntar constituind o avarie comună pentru a salva încărcătura; 2) printr'un împrumut contractat prin gajarea mărfurilor, în condițiunile stabilite de art. 519 c. com. (234 c. com. fr.); 3) prin cheltuieli făcute pentru a opera salvarea mărfurilor.

Texte precise din codul comercial sunt invocate în sprijinul acestui sistem. Așa art. 580 c. com. r. (296 c. com. fr.) prevede două ipoteze din care rezultă mandatul căpitanului. Dacă vasul are nevoie

de reparațiuni, ele trebuie efectuate, și odată desăvârșite, încărcătura va fi transportată de căpitan cu acelaș vas la portul de destinație. Dacă vasul nu poate fi reparat, deci dacă el este în stare de nenavigabilitate totală sau relativă, căpitanul e obligat să facă tot posibilul pentru a închiria un alt vas și a asigura transportul încărcăturii la locul hotărât prin polița de încărcare. În ce calitate îndeplinește căpitanul acest oficiu dacă nu în aceia de reprezentant al încărcătorului?

Această a doua dispozițiune a art. 580 c. com. r. nu poate și nu trebuie să-și găsească aplicația numai în cazul prevăzut de nenavigabilitate propriu zisă, ci și în caz de naufragiu, abordaj de pradă maritimă și în general de câteori vasul nu este în stare să-și continue călătoria.⁴⁾

De asemenea art. 657 c. com. r. (241 c. com. fr.) obligă pe căpitanul silit de a abandona vasul său să scape tot ce va putea din mărfurile prețioase, iar art. 546 c. com. r. (261 c. com. fr.) presupune că echipajul a lucrat sub ordinul căpitanului în interesul încărcătorilor la salvarea mărfurilor.

Mai mult întreaga teorie a avariilor comune nu se poate explica dacă nu s'ar admite că căpitanul are datoria de a lucra în interesul încărcătorilor ca mandatar al lor. Dacă legea hotărăște ca cheltuielile efectuate în interesul comun și daunele suferite să fie suportate într-o anumită măsură de vas și încărcători, nu este pentru că ea l-a considerat pe căpitan ca reprezentant în acelaș timp a acestor două părți interesate în cauză? Dubla calitate de reprezentant al armatorului și al încărcătorului, constituie *substratul juridic* al său. Ori, dacă aceasta este situația în materie de avarii comune, de ce alta ar fi concluzia atunci când e chestiunea de avarii particulare, de raporturile ce există în acest caz între căpitan și terții contractanți, încărcătorii.

De Courcy care s'a încercat să demonstreze contrariul, califică acest sistem drept intențiune bizară care nu se bazează decât pe pure afirmațiuni contrarii atât principiilor juridice cât și bunului simț.⁵⁾

În adevăr, a considera pe căpitan drept reprezentant al încărcătorilor ar trebui să admiți sau că cel d'întâi e mandatarul celui de al doilea în baza unei convenții exprese, sau că legea însăși prin dispozițiunile sale categorice i-ar conferi această calitate.

Conform dispozițiunilor art. 1523 c. civ. rom. (1984 c. civ. fr.) mandatul este un contract prin care o

1) Cur. jud. No. 1/1919, p. 8.

2) Idem No. 2-3/1920, p. 17.

3) Levillain. Notă. D. 1884, I, 443; Lyon-Caen. Notă. *Journal du Palais* 1885, I, 39; Laurin. *Annales de dr. com. t. I*, 1886-1887 p. 5; Ripert, op. și loc. cit.

4) Emerigon. *Traité de assurances*, Ch. 12, sec. 16 § 6; Desjardins. *Traité de dr. com. mar.* T. 3. No. 975; Valroger. *Droit mar.* T. 2. No. 227.

5) De Courcy. *Le capitaine est-il le mandataire des chargeurs*, *Revue Critique*, 1885 p. 304 și urm; Idem, *Questions de droit maritime* T. IV. p. 183.

persoană conferă alteia puterea de a face ceva pentru mandante și în numele său. Care e actul prin care încărcătorul vasului a dat căpitanului puterea de a face ceva în numele său? Prin contractul de navlu, prin polița de încărcare, căpitanul și-a luat angajamentul în numele armatorului, ca prepus al său, să transporte mărfurile la locul destinat, iar încărcătorul s'a obligat a plăti prețul transportului sau navlu. Oricât se va citi, tălmăci sau răstălmăci polița de încărcare, nu se va găsi nici o urmă de existența vreunui mandat conferit din partea lor căpitanului.

Se știe de toată lumea, nu numai de specialiști, dar chiar de profani, că mandatul prin esența sa este revocabil. Art. 1552 c. civ. rom. (2003 c. civ. fr.) enunță în mod categoric acest principiu. Ori am voi să vedem cum s'ar putea realiza în practică în materie de transport maritim acest principiu? Cum încărcătorul ar putea revoca acest mandat conferit căpitanului care nu ar putea fi înlocuit în oficiile sale decât de armatorul vasului, conform art. 504 c. com. rom.?

Un mandante trebuie să ramburseze mandatarului său toate avansurile și cheltuielile făcute de acesta cu ocazia aducerii la îndeplinire a mandatului său (art. 1547 și 1548 c. civ. r.; 1999 c. civ. fr.). Incărcătorul va fi deci silit să achite căpitanului cheltuielile făcute pentru încărcătură și conform art. 1548 c. civ. r., el va fi obligat la aceasta chiar când afacerea nu ar fi reușit, mărfurile ar fi fost definitiv pierdute. Au calculat oare susținătorii sistemului prim la ce s'ar expune încărcătorul vasului atunci când s'ar admite drept reale afirmațiile lor? Pe lângă mărfuri el ar pierde și sumele ce eventual ar trebui să plătească căpitanului mandatar.

Însă și susținătorii acestui sistem dându-și seama de temeinicia argumentării lor, care se bazează pe o interpretare „divinatoire” a contractului de navlu au recurs la alt raționament. Mandatul nu e totdeauna convențional. Legea, în interesul general, conferă ea însăși unor anumite persoane puterea de a efectua acte determinate în interesul și în numele altora. Așa se petrec lucrurile în materie de tutelă și de faliment, unde tutorul și sindicul au acest caracter de mandatar legal.

E drept că aceasta se poate susține în baza textelor referitoare la minoritate și faliment din care rezultă atribuirea unui atare mandat tutorelui sau sindicului, dar rămâne de demonstrat că se găsește în aceeași situație legală și căpitanul vasului față de încărcător.

Care sunt însă textele din codul comercial care au stabilit acest mandat legal sau, în lipsă de text, principiul juridic în care el și-ar găsi obârșia? Nu

există. Căpitanul contractează cu încărcătorii, cu el se dezbate condițiunile și clauzele contractului de transport.

El are datorii, obligații. Lui îi incumbă în cursul efectuării transportului să ia măsurile necesare pentru ca mărfurile să ajungă în bună stare la destinație, legea făcându-l responsabil prin diferitele texte de urmăriile culpei sale, în îndeplinirea funcțiunilor sale, această responsabilitate neîncetând decât atunci când el invoacă în descărcare survenirea unui caz fortuit sau de forță majoră.

Căpitanul însă nu contractează în numele său personal, ci în acel al armatorului. El lucrează „*ex qualitate*”, ca reprezentant al armatorului, adevăratul contractant cu încărcătorul.

Căpitanul este responsabil de urmăriile neîndeplinirii obligațiilor ce îi incumbă în exercițiul atribuțiunilor sale, dar numai față de armator și nu de terții. Armatorul singur e responsabil față de ei, chiar de greșelile comise de căpitan. Cine își asumă obligația de a efectua transportul? Armatorul. Este natural și logic ca tot el să fie responsabil de neexecutarea sa sau de executarea în condițiuni rele.

Aceste principii sunt admise în mod general, relativ la relațiile dintre căpitan, armator și terții încărcători. Ele sunt consacrate de art. 501 c. com. r.

Cum se explică atunci că în unele articole din codul comercial se pomeneste despre răspunderea căpitanului față de încărcători, sau că se impun acestuia obligații ca și cum el s'ar fi angajat personal la efectuarea transportului sau că ar fi un reprezentant al lor?

Explicația are un dublu caracter: *istoric și practic*.

În epoca în care era în vigoare dreptul comercial cutumiar, ale cărui principii și dispozițiuni au fost adoptate de ordonanța franceză din 1681, cât și de codurile mai recente, între care putem cita pe cel italian, francez și, prin imitație, de codul comercial român, căpitanul și armatorul erau mai în totdeauna una și aceeași persoană, sau el era cel puțin unul dintre coproprietarii coarmatori ai vasului, căruia ceilalți i-au dat mandat de a lua toate măsurile necesare direcției și exploatării comune a vasului. Sub acest aspect apăreau ei față de contractanți; căpitanul și armatorul se confundau.

Chiar în ipoteza în care căpitanul nu ar fi fost coproprietar sau proprietar al vasului, ci numai mandatar al său, grație principiilor de drept roman relative la mandat care erau încă în vigoare, conform cărora mandatarul lucrează în numele său propriu, fără a indica pe mandante terților contractanți, în persoana sa realizându-se toate obligațiile stipulate, el era considerat ca contractând în numele său personal. Efectele contractului de navlu se realizau în persoana sa.

În timpurile actuale, deși în fond situația e alta, căpitanul fiind mai în totdeauna o persoană distinctă de aceea a armatorilor, în fapt, cum am arătat, căpitanul încheie contractul de navlu, el își ia angajamentul de a-l aduce la îndeplinire, el îl execută în locul armatorilor. Deci, cel puțin în aparență, el joacă rolul de închirietor al vasului, deși e numai un prepus al lor.

Autorii codului comercial sub influența formulelor tradiționale și practica zilnică, au prezentat pe căpitan ca ținut personal a aduce la îndeplinire obligațiile la care dă naștere contractul de navlu în favoarea încărcătorilor. În redactarea unora din dispozițiunile sale, ele nu vorbesc despre datoriile ce incumbă căpitanului și despre responsabilitatea sa, deși personalitatea armatorilor e deosebită de aceea a căpitanului, deși mandatarul grație noțiunii moderne a mandatului, reprezintă pe mandante, lucrează în numele său. În fața acestor texte legale, pentru a le da o explicație, juriștii moderni uitând originea lor istorică, au recurs la presupusul mandat tacit legal conferit căpitanului.

Ele vizează însă în realitate pe armator, reprezentat prin căpitan, care nu contractează nici o obligație personală față de încărcători. Cu toate aparențele contrarii, în realitate acesta a fost sistemul adoptat de legiuitor. Analiza câtorva articole din codul comercial ne va inveda veracitatea celor susținute.

Articolul 581 c. com. r. (297 c. com. fr.) decide că, în cazul în care vasul nu poate să-și îndeplinească călătoria, nefiind în stare de a naviga la plecare, căpitanul pierde navlul, ca și cum i-ar aparține și nimănui nu i-a trecut prin minte a susține că navlul nu aparține armatorului, că el îl pierde drept pedeapsă pentru neexecutarea contractului.

Deasemenea când prin art. 585 c. com. r. (298 c. com. fr.) se impune căpitanului să restituie încărcătorilor valoarea lucrurilor vândute sau gajate pentru necesitățile urgente ale vasului, dacă vasul a ajuns la destinație în bune condițiuni prin art. 519 al. 4 c. com. r. (234 c. com. fr.) se explică că căpitanul reprezintă pe armator.

Articolul 683 al. 8 c. com. r. (308 c. com. fr.) ne vorbește de privilegiul căpitanului asupra mărfurilor pentru cheltuielile făcute conform art. 519 al. 1 c. com. r. În realitate este vorba tot de armator și nu de căpitan ca și în art. 580 c. com. r. (296 c. com. fr.) Din cuprinsul lor se desprinde deci această idee că în tot decursul transportului căpitanul lucrează în calitate de mandatar al armatorului. Fiind reprezentant exclusiv al uneia dintre părțile contractante, nu poate să fie și mandatarul celeilalte părți ce figurează în contractul de transport, al încărcă-

torului. Ele pot avea interese contrarii. Ar fi deci anormal ca căpitanul să fie reprezentantul ambelor părți, căci această reprezentare „*en double partie*” l’ar pune în imposibilitate să-și îndeplinească obligațiunile sale față de o parte și de alta. El nu va putea susține justa balanță, va proteja pe unul sau pe altul, va sacrifica interesele unuia în profitul celuilalt.

Apoi admiterea unui mandat legal din partea încărcătorilor dat căpitanului, ar atrage după sine concluzii bizare. Căpitanul este ajutat pentru aducerea la îndeplinire a atribuțiunilor sale de mateloți, el singur neputând efectua toate măsurile ce i se impun pentru conservarea și transportarea încărcăturii. Dacă căpitanul lucrează în numele și pentru încărcător, același lucru îl fac și marinarii. Deci prin voința legii ei ar fi prepuși, reprezentanții încărcătorilor relativ la mărfuri, și ar avea aceeași calitate din partea armatorilor relativ la vas.

În fine, mandatul conferit căpitanului de armator, prezintă un corectiv: posibilitatea pentru acesta de a se libera de urmările actelor săvârșite de mandatarul său prin abandonul vasului și al navlului conf. art. 501 c. com. r. (266 c. com. fr.). În ipoteza analizată de noi, acest corectiv nu există. Încărcătorii nu pot abandona mărfurile ce le aparțin. Dacă extindem aceeași dispoziție a presupusului mandat dat de încărcători căpitanului, adăugăm o nouă dispoziție legii; dacă nu o extindem pe cale de interpretare, ajungem la o soluție care e *contra jus et contra juris elegantiam*.

În ce privește argumentul tras din materia avariilor comune, nu e exact. Fundamentul său juridic este altul; existența sa nu e datorită decât punerii în aplicare, în dreptul comercial maritim, a principiului îmbogățirii fără cauză. Nici unul dintre cei interesați la efectuarea unui transport maritim, nu trebuie să se îmbogățească în detrimentul altuia. Daunele trebuiesc suportate în comun.

Actele pe care le săvârșește căpitanul, măsurile pe care le ia sunt executate tot ex calitate, ca reprezentant al armatorului. Dar chiar dacă așa ar fi în realitate, dacă în cazul de avarii comune, în circumstanțe deosebite, critice, mandatarul armatorilor ar fi pentru motive de urgență, pentru că situația impune luarea de măsuri repezi și energice și reprezentantul încărcătorilor datorită rațiunii că „*salus rei suprema lex esto*”, nu se înțelege pe ce se bazează încercarea de a se extinde, de a se generaliza aplicarea acestei dispozițiuni. De ce nu s’ar admite că ar exista un mandat special tacit, conferit de lege numai în împrejurări excepționale și care se termină odată cu ele. Rațiunea generalizării ar trebui dată și nimeni nu o face. Necesitatea ei e numai presupusă, dar nu e demonstrată.

Putem deci conchide ca și Curtea de Casație belgiană, prin decizia sa din 27 Nov. 1884, că: e imposibil din punct de vedere juridic ca căpitanul însărcinat cu efectuarea transportului, să reprezinte pe încărcător sau pe destinatar, cu care armatorul se găsește în conflict de interese¹⁾

În Italia s'a născut aceeași controversă, însă părerea dominantă a rămas cea susținută de noi.

„O altă consecință a principiilor stabilite, este că nici odată căpitanul nu se transformă într'un mandatar sau reprezentant al încărcătorilor, cum s'a încercat a se susține adeseori în mod eronat.“

„Căpitanul este reprezentantul exclusiv al armatorului, unul dintre contracianți; e imposibil de conceput ca să aibe aceeași calitate și din partea celui alt“²⁾.

Numai în Germania, conform art. 535 și urm. din noul cod comercial, căpitanul este mandatarul legal al armatorilor și în același timp reprezentantul persoanelor ce sunt interesate în efectuarea transportului, cum sunt expeditorii, destinatarii, acei cari au încercat să transporte mărfuri pe vas fără știrea căpitanului.

În virtutea acestui drept de reprezentare, el poate să descarce mărfurile, să facă ca ele să fie transportate de un alt căpitan, el poate intenta o acțiune în restituire a mărfurilor în numele încărcătorilor. Are dreptul deasemenea în caz de nevoie să le pună în gaj, să le vândă, să le arunce în mare, etc.

D. Găleşescu-Pyk

Avocat

JURISPRUDENȚA ROMÂNĂ

INALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE

SECȚIA I

Audiența dela 26 Decembrie 1919

Președinția d-lui G. V. Buzdugan, președinte.

I. Sapis cu Aneta Costiner.

SUCCESIUNE. — SEPARATIE DE PATRIMONII. — CREDITOR. — CREANȚE. — INSCRIȚIUNE. — ART. 781, 1743, 1780 ȘI 1783 C. CIV. — ART. 725 ȘI 727 PR. CIV.

Din dispozițiunile art. 781 și 1743 C. civ. rezultă că orice creditor al unei succesiuni are dreptul a cere separația de patrimonii și în consecință inscripțiunea dreptului său, fără a

se distinge între cei ce posedă sau nu posedă act serios dela debitor și indiferent dacă creanța este certă și lichidă în momentul cererii inscripțiunei sau are a se lichida mai pe urmă.

No. 352. — Casată, în urma recursului făcut de I. Sapis deciziunea No. 103 din 1919 a Curții de apel București s. IV dată în proces c. Aneta Costiner, s. a.

S'a citit raportul făcut în cauză de d-l consilier Gr. Ștefănescu. S'au ascultat: d-l avocat M. Valerian în dezvoltarea motivelor de casare și d-l avocat M. Flechtenmacher în combateri.

Curtea deliberând,

Asupra motivului de casare:

„Violaarea art. 781 și 1743 c. civ. și omisiune esențială. Sunt creditorul defunctului Samuel A. Iosef pentru suma de lei 351.736.

„Am cerut, conform art. 781 C. civ., separațiunea de patrimoniu și conform art. 1743 C. civ. inscripțiunea dreptului meu asupra imobilelor succesiunei. D-l președinte mi-a admis cererea numai în parte și mi-a respins-o pentru restul creanței, sub motiv că n'am creanță scrisă decât pentru 98.000 lei. Or, art. 781 și 1743 c. civ. acordă oricărui creditor dreptul de a cere separația de patrimonii și în consecință inscripțiunea acestui drept, deci și creditorului fără act scris. Curtea comite o eroare gravă de drept când spune că legiuitorul nostru a urmat în această materie sistemul legiuitorului belgian și nu cel francez, căci art. 781 și 1743 c. civ. sunt identice cu cele franceze și cu totul deosebite de cele belgiens.

«Onor. Curte omite cu totul să se pronunțe asupra cererii mele de dauns întrucât o ignorează, deși se sprijină pe un contract scris».

Având în vedere deciziunea supusă recursului din care se constată că obiectul procesului este următorul: Cu o scrisoare comercială din 18/31 Decembrie 1915, I. Sapis a cumpărat o cantitate de 150.000 litri spirt dela Samuel Iosef din care s'a predat numai 7 vagoane, deși vânzătorul primise plata integrală pentru toate 15 vagoane.

De aci acțiune comercială din partea lui Sapis, reclamând: a) întoarcerea sumei de 98.850 lei valoarea spirtului nepredat; b) daune de 224.000 lei rezultând din neexecutarea convențiunei; plata sumei de 31.536 lei valoarea unor butoaie nerestituite.

În cursul procesului moare Samuel Iosef și atunci Sapis cere tribunalului de Notariat Ilfov, inscripțiunea privilegiului separațiunei de patrimoniu pentru toate sumele reclamate, în total 351.736 lei asupra imobilului defunctului din str. Academiei No. 25, iar tribunalul admite inscripțiunea numai pentru 98.850 lei refuzând-o pentru rest. Se face apel de Sapis și Curtea de Apel din București s. IV confirmă în totul încheerea tribunalului, însușindu-și toate motivele.

Având în vedere că tribunalul justifică soluțiunea dată pe faptul că pentru pretențiunile dela punctele 13 și C reclamantul nu prezintă act scris, condițiune cerută de art. 1783 cod. civil și art. 725 și 727 procedura civilă, pentru înscrierea privilegiilor:

1) Pas. B. 1885. 1. 16. În același sens. Danjon. Dr. mer. T. II No. 633. p. 557.

2) Umberto Pipia. Dir. com. marittimo. T. I. No. 565 p. 524; Ercole Vidari. I diritto marittimo italiano, parte 1, No. 207. p. 154; Curtea de Apel Genova, 22 Nov. 1880.

Considerând că conform art. 781 c. civil, creditorii succesiunii pot cere separațiunea de patrimoniu pentru a împedea confuziunea averii defunctului lor debitor cu aceea a moștenitorilor, iar pentru conservarea acestui drept, art. 1743 permite luarea unei inscripțiuni asupra imobilelor defunctului în termen de 6 luni dela data deschiderii succesiunii;

Considerând că dispozițiunile acestor texte nu sunt decât aplicațiunea principiului de echitate înscris în art. 1718 cod. civil, după care toată averea unui debitor este gajul creditorilor săi; că art. 781 c. civ. acordă dreptul de separațiune oricărui creditor al defunctului fără a distinge între cei ce posedă sau nu posedă act scris emanat dela debitor; că scopul urmărit de textele sus citate fiind de a menține creditorilor succesiunii gajul lor legitim asupra averii defunctului, este indiferent dacă creanțele pentru care se cere separațiunea sunt certe și lichide în momentul cererii inscripțiunei, sau vor avea a se lichida mai pe urmă și nu este de admis ca acei cari vor fi lipsiți de un act scris să nu poată beneficia de dreptul separațiunei de patrimoniu atunci când legea nu face nici o deosebire, dat fiind că titlul este nu numai un instrument probator a cărui lipsă nu exclude existența creanței, și ar fi nedrept ca creditorii ce nu au sau nu au putut ca să și procure asemenea titlu, precum aceasta se poate întâmpla în afacerile comerciale sau în obligațiunile ce nasc din quasi-delicte, să și vadă dreptul periclitat prin expirarea termenului de șase luni, prevăzut de lege, mai înainte de a și fi stabilit ori valorificat creanța în justiție;

Considerând că art. 1780—1783 cod. civil și 725—727 procedura civilă, se referă la formele exterioare ale inscripțiunei pentru acele privilegii care decurg dintr'un titlu de creanță și de aceea în art. 1783, legiuitorul vorbește de prezentarea titlului la luarea inscripției, pe când în art. 1743 este vorba de o preferință care decurge din calitatea de creditor a defunctului, menită să profite mai ales creditorilor chirografari, și odată această calitate afirmată prin acțiunea introdusă în justiție, inscripțiunea beneficiului separațiunei de patrimoniu asupra imobilelor succesiunii nu poate fi respinsă pe motivul lipsei de titlu sau a faptului că creanța nu este încă lichidată;

Considerând că în speța ce ne ocupă, I. Sapanis era în imposibilitate de a și procura un act scris, fie pentru daunele ce pretinde din neexecutarea convențiunei, fie pentru valoarea butoaelor nerestituite; că aceste sume, deși urmează a fi lichidate în justiție, totuși lipsa unui titlu nu poate fi un motiv de refuz al inscripțiunei, dat fiind natura însăși a creanței; astfel că, Curtea de apel respingând cererea de inscripțiune a privilegiului de separațiune de pa-

trimoniu pentru întreaga sumă de 351.736 lei reclamată, a dat o greșită interpretare art. 781, 1743 și 1783 cod. civil și, prin urmare deciziunea No. 103 din 1919 a Curții de apel București s. IV urmează a fi casată.

Pentru aceste motive, casează.

CURTEA DE APEL DIN BUCUREȘTI

SECȚIA II-a

Audiența dela 2 Octombrie 1919

Preșidenția d-lui D. A. Mavrodin, consilier

Leonida Gussy cu Caliopei Carapanos.

DOTĂ.—REGIM DOTAL.—STABILIREA LUI.—ART. 1228 ȘI 1234 C. CIVIL.

Terțiul donator nu poate prin simpla sa voință să stabilească regimul matrimonial adoptat de viitorii soți, căci fiind vorba de incapacitatea femeii măritate trebuie ca numai voința soților să stabilească regimul în condițiunile arătate de codul civil.

No. 143.—Respinse apelurile făcute de L. Gussy și Caliopei Carapanos contra sentinței civile No. 170 din 1919 a Trib. Ilfov s. notariat.

S'au ascultat d-nii avocați Al. Ionescu și C. Cernescu din partea apelantului Gussy, iar d-l avocat D. Negulescu din partea apelantei Carapanos.

Curtea deliberând,

Asupra apelurilor făcute de L. Gussy și P. Carapanos;

Având în vedere susținerile părților și actele din dosar;

Având în vedere că să constată în fapt următoarele: În anul 1905 a intervenit la Atena între G. Gussy și Piros Carapanos un act prin care Gh. Gussy a constituit ca dotă lui Piros Carapanos la trecerea acestuia în căsătorie cu fiica sa Caliopei Gussy cu actul autentificat la No. 6296/905 de Notarul Gr. Fortunas suma de 400.000 franci în aur, iar prin actul cu No. 27420 din 28 Septembrie 1913, făcut în fața notarului Lamopulos și A. Mitropalos, și pentru garantarea acestei dote s'a luat inscripția ipotecară asupra averii lui Piros Carapanos din Atena în favoarea Caliopei Carapanos. La 22 Februarie 1915 s'a încheiat o convenție între Leonida Gussy, P. Carapanos și Aretia Batasis, prin care Piros Carapanos s'a obligat a raporta succesiunii defunctului P. Gussy dota de 400.000 franci în aur; că de asemenea s'a obligat a plăti lui P. Carapanos din primele sume care ar deveni lichide suma de 20.000 franci în aur, sumă ce ar reprezenta ipoteca exigibilă constituită în favoarea Caliopei Carapanos și înscrisă la No. 20 din 13 Aprilie 1905 de Trib. Ial

mița, rămânând a se plăti lui P. Carapanos suma de 200.000 franci aur, cel mai târziu la 1 Sept. 1915.

În baza acestor acte s'a cerut și obținut înființarea de sequestru asigurator. La aceasta s'a făcut contestație de L. Gussy, care a luat sfârșit în urma unei convenții între numiții ca plata să se facă la 1 Mai 1917. La 18 Iulie 1919 Caliopi și P. Carapanos au cerut din nou și înființarea de sequestru asigurator și urmărirea de venituri pe averea lui Leonida Gussy pe motiv că plata nu s'a făcut la 1 Mai 1917, la care L. Gussy a făcut contestația ce a venit în judecata acestei Curți.

Având în vedere că, apelantul L. Gussy pretinde că convenția încheiată la Atena la 17 Martie 1905 între Gh. Gussy și Piros Carapanos este un contract dotal și că creditorul urmăritor Piros Carapanos întrucât a declarat înaintea primei instanțe cum și înaintea Curții că înțelege să menție măsurile cerute în calitate personală iar nu în calitate de soț dotal, nu are calitatea de a lua asemenea măsuri;

Având în vedere că, conform art. 1228 c. civ., convențiunile matrimoniale vor fi făcute înaintea celebrării căsătoriei, iar prin art. 1234 cod. civil, se specifică că este dotal tot ceea ce femeia își constituie ca dot; este deasemenea dotal, în lipsă de declarație contrarie, tot ce se dă femeiei în contractul său de căsătorie sau de un al treilea, sau de viitorul ei bărbat;

Având în vedere că din examinarea actului rezultă că Gheorghe Gussy, cu ocazia căsătoriei fiicei sale Caliopi cu Piros Carapanos, a donat acesteia suma de 400.000 lei în aur, plătită la Atena, că capitalul devenia exigibil la 1 Mai 1908 și Gussy promitea lui Carapanos o dobândă de 5%, iar pentru garantarea capitalului Piros Carapanos are dreptul să cumpere pe numele său imobile urbane;

Considerând că atunci când e vorba de stabilirea regimului matrimonial și în special a regimului dotal, nu se poate susține ca prin voința unui terțiu donator să se poată stabili regimul adoptat de viitorii soți, căci fiind vorba de incapacitatea femeiei măritate, trebuie ca voința soților să stabilească regimul în condițiunile arătate de codul civil;

Că întrucât la încheierea convențiunei din 17 Martie 1905 n'a luat parte și D-na Caliopi Carapanos nu se poate spune că contractul este dotal; că a face să rezulte dotalitatea din acte petrecute în timpul căsătoriei, iar convenția încheiată la Atena în Septembrie 1913, prin care Piros Carapanos se obligă a restitui soției sale la desfacerea căsătoriei toate sumele ce a primit dela G. Gussy, permițându-i în acelaș timp să ia o inscripție ipotecară asupra bunurilor sale, nu poate stabili regimul dotal, iar confirmarea acestui regim trebuie stabilită în

ainte de celebrarea căsătoriei; că din cele mai sus expuse, rezultă în mod neîndoios că convenția încheiată la Atena la 17 Martie 1905 este un contract de donațiune, prin care Gh. Gussy donează ginerelui său P. Carapanos în vederea căsătoriei cu fiica sa Caliopi, suma de 400.000 franci în aur, din care s'a achitat suma de 200.000 franci, așa că Piros Carapanos în baza sus citatului act poate lua personal orice măsură de conservare;

Având în vedere că de către L. Gussy s'a obiectat că P. Carapanos nu putea să-și schimbe calitatea de soț dotal în calitate personală, obiecțiune care nu poate fi ținută în seamă, căci însuși L. Gussy chiamă în judecată pe P. Carapanos personal și ca soț, iar înaintea primei instanțe P. Carapanos declară că înțelege să figureze în calitate personală, așa că nu poate fi vorba de o schimbare de calitate;

Având în vedere că se mai invoacă de către L. Gussy că mandatarul lui P. Carapanos, d-l avocat Negulescu, nu are mandat de a face măsuri de conservare; că din cuprinsul procurei vizată de Ministerul Afacerilor Străine, se vede că mandatarul lui P. Carapanos are puterile cele mai întinse și între altele se specifică că va putea lua măsurile de conservare, așa că și acest motiv este nefundat;

Având în vedere că P. Carapanos în baza contractului de donațiune a cerut Tribunalului Ialomița luarea unei inscripțiuni, iar apelantul L. Gussy invoacă în favoarea sa dispozițiunile art. 53 și 54 din decretul-lege de expropriere, de unde rezultă că creditorii ipotecari vor avea un drept asupra prețului ce va rezulta din expropriere, astfel că suma datorită este garantată cu prisosință asupra prețului ce va rezulta din expropriere;

Că inscripția ipotecară nu mai poate servi a justifica măsura de asigurare luată, căci din momentul exproprierii, creditorul ipotecar a devenit creditorul Statului pentru sumele conservate prin inscripțiune;

Că deci, dispozițiunile art. 52 și 54 din decretul-lge de expropriere sunt aplicabile și ca atare măsurile cerute de Piros Carapanos sunt fără interes, fondul fiind asigurat și nefiind nici un pericol;

Având în vedere că în ce privește faptul de a se ști dacă bine sau rău s'a luat inscripția ipotecară, aceasta nu poate fi discutat azi pe cale incidentală.

Pentru aceste motive, respinge.

Semnați: D. A. Mavrodin, G. A. Mavrus, N. Algiu.

SECȚIA III-a

Audiența dela 17 Februarie 1920

Președinția D-lui N. N. Săulescu, consilier

Haralambie Rălescu cu I. Stroescu

ARENDARE. — CAZURI FURTUITE. — ARENDAȘI. — PIERDEREA RECOLTEL. — DISTRUGEREA LUCRULUI ARENDAT. — ART. 1437, 1456, 1457 ȘI 1458 C. CIVIL.

ARENDARE. — OCUPATIUNEA DE CĂTRE INAMIC A UNEI PORȚIUNI DIN MOȘIA ARENDATĂ. — PIERDEREA LUCRULUI ARENDAT. — SCĂDEREA PREȚULUI ARENDEL. — ART. 1437, 1456, 1457 ȘI 1458 C. CIVIL.

1° Clauza prin care arendașul își ia asupra sa toate cazurile furtuite, se referă numai la pierderea recoltei, iar nu și la distrugerea lucrului, sau la cazul când lucrul s'a făcut netrebnic pentru obișnuita întrebuințare.

2° Apropriațiunea ocupantului a unei porțiuni dintr'o moșie, asimulându-se în drept cu pierderea vremelnică a acestei porțiuni, arendașul este îndrituit a cere o scădere de arendă corespunzătoare.

No. 20. — Admis în parte apelul făcut de Haralambie Rălescu contra sentinței No. 22/918 a Trib. Buzău s. II în proces cu N. I. Stroescu.

S'au ascultat: d-l avocat Cesar Parthenie în desvoltarea apelului și d-l avocat Moldoveanu în combateri.

Curtea,

Asupra apelurilor făcute de N. I. Stroescu și H. Rălescu contra sentinței civile cu No. 22/918 a Trib. Buzău s. II;

Având în vedere susținerile părților;

Având în vedere că prin menționata sentință, tribunalul a admis în parte acțiunea intentată de N. I. Stroescu contra lui H. Rălescu și a obligat pe acesta, în calitate de proprietar al moșiei Berindeasca din com. Fintestii, jud. Buzău, ce a fost arendată reclamantului N. I. Stroescu, să sufere o reducere din arenda moșiei, prevăzută în contractul autentic de zisul tribunal, pe anii 1917—1918 de opt mii lei, care se va scădea din întreaga arendă pe acești doi ani, și l'a mai obligat la 200 lei cheltuieli;

Având în vedere că, după cum s'a arătat mai sus, s'a făcut apel contra zisei sentințe de ambele părți cari au figurat la prima instanță;

Având în vedere că apelantul reclamant N. I. Stroescu, nemulțumit pe hotărârea primei instanțe care-i admite o reducere de arendă de 8000 lei pentru anii 1917 și 1918, prin faptul că puterea ocupantă a pus stăpânire pe o parte din moșie, pe o parte din conac și pe grădina mare cu pomi roditori, a pus concluziuni pentru reducerea arenzii la jumătate;

Având în vedere că apelantul defendor H. Rălescu se opune la orice reducere: 1) fiindcă arendașul a

luat prin contract toate cazurile fortuite asupra sa, chiar extraordinare, chiar neprevăzute, renunțând la orice daune, clauză generală care cuprinde toate ipotezele; 2) fiindcă legea nu admite reducere pentru pierderea recoltei, decât în cazul când pierderea trece de jumătate, iar arendașul cultivând 300 ha. din 500, nu poate invoca art. 1457 c. civ.; 3) fiindcă fapta ocupantului nu este o turburare de drept; 4) fiindcă arendașul urmează a suporta singur turburarea de fapt cum este în speță;

Considerând că rezultă din dovezile administrate că în anul 1917 arendașul a fost lipsit prin fapta ocupantului de 40 ha. loc de cultură, de 156 ha. suhat, de 7 ha. grădină, de cea mai mare parte din conac, având și grajdul distrus; că în anul 1918 a fost lipsit în aceleași împrejurări de grădină, de parte din conac, de 41 ha. suhat, cultivând arendașul 310 ha. din 500 ha. ale moșiei arendate;

Considerând că este constant în drept că clauza prin care arendașul ia asupra sa toate cazurile fortuite, se referă la pierderea recoltei iar nu la distrugerea lucrului sau la ipoteza când lucrul s'a făcut netrebnic pentru obișnuita întrebuințare, fiindcă în acest caz plata arenzii ar fi lipsită de cauză (art. 1439 c. civ.);

Că faptul ocupantului de a pune stăpânire pe o parte din moșie constituie un eveniment de forță majoră, în fața căruia arendașul este dezarmat în acelaș grad cum ar fi fost proprietarul, dacă el ar fi cultivat singur moșia;

Că turburarea de fapt, prevăzută de lege și lăsată în sarcina arendașului, presupune facultatea de a interveni imediat la autoritate pentru restabilirea liberei folosințe, precum turburarea de drept presupune invocarea de către un terțiu a unui drept protivnic proprietarului, cu obligațiunea pentru acesta de a-și valorifica dreptul său, și de a garanta pe arendaș în turburarea survenită;

Că ocupantul care își însușește libera dispozițiune a averii unui particular, după bunul său plac sau după necesitățile operațiunilor militare, nu este justițiabil de fapta sa decât cu ocaziunea tratatului de pace; că pentru timpul ocupațiunei, orice recurs, fie asupra faptului, fie asupra dreptului, ar fi iluzoriu și cu neputință, întrucât ocupantul exercitând autoritatea asupra teritoriului ocupat, nu va fi dispus a motiva fapta sa, ci o va număra printre necesitățile războiului;

Că astfel, oricât de arbitrară ar fi fapta ocupantului, iar până la daunele prevăzute în tratatul de pace, ocupantul putând comite nu numai un abuz de drept, dar o adevărată încălcare a dreptului, totuși nu va fi nici o îndreptare posibilă pentru particular;

Că, în speță, îndepărtarea arendașului dintr'o porțiune a moșiei, echivalează cu pierderea lucrului pentru arendaș; că deci nu modul cum arendașul s'a folosit de pământ importă, ci faptul că nu s'a putut folosi de fel, astfel că pierderea nu se referă la recoltă, ci la substanța lucrului, art. 1457 fiind străin speții și că, prin urmare, nu este în joc clauza prin care arendașul n'a putut lua asupra sa decât riscul recoltei, ci este vorba de garanția ce o datorește proprietarul de a presta folosința pământului zi cu zi;

Că apropierea ocupantului a unei porțiuni din moșie se asimilează în drept cu pierderea vremelnică a acestei porțiuni, arendașul fiind indrituit a cere o scădere de arendă corespunzătoare;

Că apreciind asupra privațiunii dreptului, Curtea găsește că suma încuviințată de tribunal este prea ridicată și după estimarea sa o reduce la suma de 4000 lei;

Că dar apelul lui H. Rălescu are a fi admis în acest sens, în care caz apelul reclamantului N. I. Stroescu devine nefundat și urmează a fi respins ca atare;

Pentru aceste motive, în majoritate, admite apelul.

Semnați: Gr. Conduratu, M. Mosgos, Gr. Pherekyde.

O p i n i u n e.

Având în vedere că Haralambie Rălescu obiectează și susține în apelul său că arendașul N. I. Stroescu nu poate să pretindă reducerea de arendă pentru lipsă de folosință, întrucât nu a încercat de cât o turburare de fapt în folosința moșiei și a luat asupra sa prin contract cazurile fortuite prevăzute și neprevăzute, cu clauza că în nici un caz nu are dreptul a cere vreo reducere din arendă sau despăgubire;

Având în vedere că, în principiu, locatarul garantează pe arendaș contra pierderii lucrului arendat, survenită fără culpa locatarului, în acest sens că trebuie să sufere desființarea contractului sau o micșorare din preț; cu toate acestea, prin o clauză expresă și prin aplicarea art. 1460 și 1461 c. civ. locatarul poate să ia asupra sa toate cazurile fortuite ordinare și extraordinare;

Că, în speță, prin art. 15 al contractului de arendare autentificat de Trib. Buzău la No. 728/915 este prevăzut în mod expres: „orice caz fortuit prevăzut și neprevăzut privește pe d-l arendaș, fără a avea dreptul de a cere vreun scăzământ de arendă sau despăgubire”; că din termenii cum este redactată această clauză, rezultă în mod clar că atunci când a fost introdusă în contract, s'a înțeles ca arendașul să ia răspunderea de toate pierderile de recoltă pro-

venite din cazuri fortuite sau de forță majoră, ordinare sau extraordinare, prevăzute sau neprevăzute, cum este și cazul cu pierderile și lipsa de folosință datorite evenimentelor războiului mondial; că dar, N. I. Stroescu nu are dreptul la nici un scăzământ de arendă, privindu-l personal toate pagubele, potrivit art. 1461 c. civ.;

Având în vedere, în ipoteza când prin imposibilul s'ar susține că art. 15 din contract nu este aplicabil în speță, totuși după art. 1457 c. civ., arendașul nu poate pretinde nici un fel de reducere de arendă, decât dacă s'a pierdut prin caz fortuit cel puțin jumătate din recolta unui an; or, din depozitiunile martorilor audiați la prima instanță, din raportul expertului și din cifrele date de însuși N. I. Stroescu, se constată că din întreaga moșie Berindeasca de 500 ha., arendașul a fost lipsit în anul 1917 de trupele germane de ocupațiune, de folosința a cel mult 218 ha. și 85 arii, iar în 1918 numai de 102 ha. și 68 arii, rămânând în folosința sa și o casă cu două odăi și o magazie dela conacul acelei moșii; că dar, chiar dacă nu s'ar aplica art. 15 din contract, arendașul Stroescu nu are dreptul să ceară nici o scădere din arendă; că dacă în cei doi ani dânsul nu a avut instrumente agricole, vite și brațe suficiente pentru cultivarea moșiei, din aceasta nu se poate face o culpă proprietarului, căci acesta dând arendașului moșia în arendă, nu a contractat cu dânsul să îi procure și mijloacele pentru a o cultiva;

Având în vedere că în privința ecaretelor de pe moșie nu se vorbește nimic nici în petiția introductivă, nici în acțiunea modificatoare, nici în notificările făcute proprietarului de N. I. Stroescu, ci numai în apel Stroescu a susținut că a suferit pagube și din cauza privațiunii de ecaretele moșiei, fără însă să stabilească în ce ar consta aceste pagube.

Că pentru a putea cere pentru ecarete o reducere de arendă potrivit art. 1423 c. civil, trebuie ca lipsa de folosință să prezinte o oarecare însemnatate, altfel arendașul nu se poate plânge, căci după cum uneori se poate să aibe un folos mare de lucrul arendat, trebuie câte odată să sufere și câte o dată ușoară;

Că de altminterlea chiar arendașul Stroescu la prima instanță n'a dat mare importanță ecaretelor ocupate de trupele inamice, care, cum însuși recunoaște, i-au lăsat folosința unei case cu două încăperi și a unei magazii, așa că s'a considerat ca o obligațiune personală pentru arendaș restrângerea folosinței imobilului cu privire la ecarete, încât în asemenea condițiuni el nu are dreptul să ceară scăderea arenzii.

Pentru aceste motive, suntem de părere a se admite în totul apelul făcut de Haralambie Rălescu.

Semnați: N. N. Săulescu, I. Manu.

TRIBUNALUL BRAILA

SECȚIA II

Audiența dela 23 Decembrie 1919

Președinția d-lui C. Dumitrescu, judecător

Societatea anonimă „Banca Portului” cu A. Polihroniade ș. a.

CAMBIE. — ACȚIUNE CAMBIALĂ. — MOBILIZARE. — CREDITOR. — (ART. 2 DIN LEGEA MĂSURILOR EXCEPȚIONALE).

CAMBIE. — NEMOBILIZATI. — PLATĂ. — AMÂNARE. — (ART. 2 DIN DECRETUL LEGE NO. 3241 DIN 1916).

1° Art. 2 din legea măsurilor excepționale, scutește, pe de o parte, pe posesori de cambii de a exercita drepturile și acțiunile stabilite de codul comercial contra datornicilor lor ce sunt sub arme, în tot timpul mobilizării sau stării de război, iar pe de altă parte, prevede că datornicii în bază de cambii cari sunt mobilizați, să nu fie judecați și urmăriți în tot timpul mobilizării.

2° Prin art. 2 din decretul-lege No. 3241 din 1916 s'a amânat numai plata creanței iar nu că s'a prelungit scadența ei.

Tribunalul,

Având în vedere acțiunea pornită de Societatea anonimă „Banca Portului” contra d-lor Andrei M. Polihroniade ca debitor principal și Nicolae T. Petrescu ca garant, pentru a fi obligați în mod solidar la plata sumei de lei 8000 ce-i datorează cu o cambie, plus procente și cheltueli.

Având în vedere actele din dosar și susținerile părților.

Având în vedere că reclamanta cu cambia protestată, emisă la 16 Iunie 1916 și cu scadența la 16 Septembrie 1916, dovedește că are de primit dela pârâți suma de 8000 lei.

Având în vedere că pârâții susțin că acțiunea fiind pornită la 15 Oct. 1918, ea este prematură, deoarece prin art. 2 din legea autorizând luarea de măsuri excepționale, prelungindu-se toate termenele și scadențele pentru mobilizați, pârâții cari au fost mobilizați urmează să beneficieze de această dispozițiune, așa că reclamanta nu putea porni acțiunea decât după expirarea termenului astfel prelungit.

Considerând că prin art. 2 din legea autorizând luarea de măsuri excepționale s'au suspendat în tot timpul mobilizării sau stării de război, în folosul oricărui militar chemat sub arme, între altele și termenele pentru executarea drepturilor și acțiunilor cari derivă din cambii și care nu se vor putea exercita decât după expirarea acestui termen de suspendare și în termenele stabilite de lege.

Că, după cum se vede, prin acest articol legea pe

deoparte scutește pe posesori de cambii de a exercita drepturile și acțiunile stabilite de codul comercial contra datornicilor lor ce sunt sub arme, în tot timpul mobilizării sau stării de război, iar pe de altă parte, prevede că datornicii în bază de cambii cari sunt mobilizați, să nu fie judecați și urmăriți în tot timpul mobilizării.

Considerând că dispozițiunile art. 2 din legea autorizând luarea de măsuri excepționale, fiind luate de legiuitor în dorința de a ocroti interesele și avutul celor mobilizați cari din cauza plecării la război sunt siliți a-și lăsa afacerile în părăsire, de aci rezultă că, ceea ce este prevăzut sub pedeapsă de nulitate este numai suspendarea judecării acțiunilor comerciale ce s'ar intenta contra lor, singur acest fapt constituind un pericol pentru interesele și avutul mobilizaților.

Că, în ceea ce privește însă pe creditorii, întrucât aceștia, ca o consecință a suspendării judecării și urmării mobilizaților, sunt numai scutiți de a-și exercita acțiunile contra mobilizaților în timpul mobilizării, nu se poate face un motiv de nulitate din faptul că creditorii, ca precauțiune, ar porni contra mobilizaților acțiunea pentru plata cambiilor și în timpul mobilizării, care acțiuni bine înțelese ar urma să se judece după expirarea termenului de suspendare.

Că legea nu prevede sub pedeapsă de nulitate intentarea acțiunilor în timpul mobilizării neurmăte însă de judecare, rezultă aceasta din chiar art. 2 al. 7 din legea autorizând luarea de măsuri excepționale. Prin acest articol, dându-se drept creditorilor ca în timpul suspendării exercițiului drepturilor lor contra mobilizaților să-și asigure plata creanțelor lor prin faceri de popriri, sequestre asigurătoare, etc., prin aceasta permite și intentarea de acțiuni, asemenea măsuri asigurătorii necesitând în unele cazuri pentru a fi încuviințate și pornirea acțiunilor pentru valorificarea drepturilor urmărite în justiție și a căror asigurare se cere.

Că de altfel nici nu este echitabil de a se anula acțiunile pornite de creditorii contra mobilizaților în timpul mobilizării când, pe de o parte, asemenea acțiuni au fost pornite din precauțiune, neștiindu-se atunci dacă se mai aplică dreptul comun și dacă datornicii sunt mobilizați și când, pe de altă parte, acțiunile nefiind urmate de judecată n'au pricinuit nici o pagubă debitorilor mobilizați, din care cauză nu pot fi prevăzute de lege sub pedeapsă de nulitate.

Că așa fiind, pentru cazul când pârâți ar putea fi considerați că au fost sub arme sau ar fi îndeplinit un serviciu în armată, cu toate că acțiunea cambială de față s'a pornit contra lor la 15 Oct. 1916, când cei mobilizați beneficiau de dispozițiunile art. 2 al. 1 din legea autorizând luarea de măsuri

excepționale dar, aceste dispozițiuni, prevăzând sub pedeapsă de nulitate numai suspendarea judecării acțiunii care n'a avut loc până acuma, iar nu și intentarea ei, cererea părăților de a se anula acțiunea pentru acest motiv este nefundată.

Având în vedere că părății mai susțin că de oarece au fost mobilizați, beneficiază de dispozițiunile art. 3 din decretul-lege No. 3241 din 1916 care amânând scadența cambiilor pentru mobilizați până la o lună după publicarea decretului de punerea armatei pe picior de pace, ei nu pot fi obligați a plăti dobânzi la suma datorată prin cambie, dela scadența ei, 16 Sept. 1916, ci dela scadența fixată de decretul-lege menționat mai sus, care în orice caz nu poate să fie fixată decât ținându-se seamă că demobilizarea armatei a avut loc la 1 Mai 1918.

Având în vedere că, părății pentru a stabili că au fost mobilizați, au prezentat, părătul N. Petrescu libretul de milițieni din care rezultă că la 15 August 1916 numitul s'a prezentat la mobilizare și s'a destinat la crucea roșie, spitalul regal din Brăila, iar celalt părăt a adus referatul cercului de recrutare Brăila No. 22139 din 1919, constatător că după ce la 15 August 1916 s'a prezentat la mobilizare, a fost lăsat în concediu agricol.

Considerând că mobilizați în sensul legii fiind numai acei cari au fost chemați sub arme sau au îndeplinit un serviciu în armată, părății nu pot fi socotiți că ar fi făcut parte din această categorie de persoane, fiindcă ei deși mobilizabili, însă nefiind puși la dispozițiunea armatei, n'au fost sustrași de la ocupațiunile și mijloacele lor de producțiune, iar ca consecință numiții nu se pot prevala de dispozițiunile art. 3 din decretul-lege No. 3241 din 1916.

Că urmează a examina dacă părății pot fi apărați de plata procentelor prevăzute de codul comercial în baza art. 2 din decretul-lege No. 3241 din 1916, (cu privire la polițele nemobilizaților) sau a decretului-lege No. 3238/1916 (asupra moratoriului).

Considerând că prin art. 2 din decretul-lege No. 3241 din 21 Dec. 1916, prelungindu-se de drept pentru nemobilizați, cambiile ajunse la scadență între 15 August 1916 și data promulgării acestei legi până la data arătată prin acel decret-lege, prin aceasta s'a amânat numai plata creanței, iar nu că s'a prelungit scadența; adică, legea a luat măsuri ca datornicii cu cambii să nu poată fi urmăriți în termenele stabilite prin zisa lege prin exercitarea acțiunilor cambiale.

Că, într'adevăr, prin art. 2 mai sus arătat, înlocuindu-se pentru datornici nemobilizați, protestul prin

scadența cambii, aceasta este o dovadă că legea n'a prelungit scadența, căci în cazul acesta n'ar fi considerat cambia protestată la scadență, ci, menținând scadența, a suspendat numai exercițiul drepturilor creditorilor ce le acordă codul comercial.

Că prin art. 3 din acelaș decret-lege spunându-se că pentru mobilizați scadența cambiilor se prelungește în felul arătat acolo și că polițele neplătite la noul termen, se consideră de drept protestate la noul termen, prin aceasta ar rezulta că legea în ceea ce privește polițele mobilizaților, le prelungește scadența, adică le fixează o nouă scadență la care în caz de neplată urmează a fi considerate ca protestate, iar nu că le prelungește executarea cum o face prin art. 2 pentru nemobilizați.

Că prin urmare, din deosebirea de redacție dintre cele 2 articole, rezultând că pentru nemobilizați, legea a prelungit numai executarea cambiilor, iar pentru mobilizați a prelungit chiar scadența lor, de aci rezultă că pentru nemobilizați debitori cu cambii, dobânzile curg pe tot timpul mobilizării, dela scadența fixată de părți prin cambie și că pentru mobilizați, legea fixând o altă scadență, dobânzile vor curge dela nouă scadență.

Că așa fiind, cambia părăților ca nemobilizați neîncetând de a fi exigibilă la ziua scadenței ei, în baza art. 43 c. com., care n'a fost înlăturat de legea excepțională pentru nemobilizați, dobânda va curge pentru datoria constatată prin această cambie, din ziua scadenței ei, 16 Sept. 1916, până la ziua achitării.

Că pentru cazul când s'ar susține că decretul-lege No. 3238 din 1916, se aplică și la cambii, părății nu pot fi apărați de plata dobânzilor nici în baza acestei legi, de oarece și prin zisa lege acordându-se tot o amânare de plată, prin aceasta legea n'a prelungit scadența, ci a suspendat iarăși urmărirea creanței.

Că stabilindu-se deci că acțiunea reclamantei este pe deplin întemeiată, ea cată a fi admisă, obligându-se părății la plata sumei de lei 8000, cu procente de 6% socotite dela scadența cambii, 16 Sept. 1916, până la achitarea datoriei.

Pentru aceste motive, redactate de d-l Const. Dumitrescu, judecător de ședință, admite acțiunea.

Semnați: C. Dumitrescu, C. Ștefănescu.